

Barneveld Zuid-Oost IV0-2 Locatie 1 en 2

rapport 352

Barneveld Zuid-Oost IVO-2

Locatie 1 en 2

Inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen.

L. Smit

Colofon

ADC Rapport 352

Barneveld Zuid-Oost IVO-2

Locatie 1 en 2

Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van boringen

Auteur: L. Smit

In opdracht van: Gemeente Barneveld

Foto's en tekeningen: ADC-ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

© ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort, februari 2005

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:

dr. E. Lohof

ISBN 90-5874-34-03

ADC-ArcheoProjecten

Tel 033-299 81 81

Postbus 1513

3800 BM Amersfoort

Fax 033-299 81 80

Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding	6
2 Inventariserend Veldonderzoek	6
2.1 Methoden	6
Oppervlaktekartering	6
Boringen	6
2.2 Resultaten	6
Booronderzoek	6
2.3 Interpretatie	7
3 Conclusies en aanbevelingen	7
Literatuur	8
Lijst van afbeeldingen en tabellen	8

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET ONDERZOEKSGBIED

<i>Provincie:</i>	Gelderland
<i>Gemeente:</i>	Barneveld
<i>Plaats:</i>	Barneveld
<i>Toponiem:</i>	Barneveld Zuid-Oost IVO-2 Locatie 1 en 2
<i>Kaartblad:</i>	32 Oost
<i>Coördinaten:</i>	168.800/459.820 168.920/459.660 169.160/460.240 169.220/460.040
<i>Bevoegd gezag:</i>	Gemeente Barneveld
<i>ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):</i>	9353
<i>ADC-projectcode:</i>	4047200
<i>Periode van uitvoering:</i>	februari 2005

Samenvatting

Barneveld Zuid-Oost IVO-2 Locatie 1 en 2

In het plangebied Barneveld Zuid-Oost heeft ADC ArcheoProjecten op locatie 1 en 2 in opdracht van de gemeente Barneveld een inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen uitgevoerd. Voor het gehele plangebied was reeds een bureauonderzoek uitgevoerd. Bij een eerder inventariserend veldonderzoek was het niet mogelijk om het zuiden van deelgebied 1 (locatie 1) en het westen van deelgebied 2 (locatie 2) te onderzoeken. Het onderzoek is nu voortgezet in deze twee gebieden.

Op locatie 1 zijn 28 boringen gezet en op locatie 2 zijn 10 boringen gezet tot 25 cm in de C-horizont en tot een diepte van maximaal 1,20 m.

In de boringen 12 en 36 (in het noordwesten van locatie 1) zijn kleine aardewerkscherven aangetroffen, te dateren 1500-1900 na Chr. Deze

archeologische indicatoren komen uit de oude akkerlaag die ter plaatse onder de bouwvoor is vastgesteld. Deze laag is intact en dekt het onderliggende zand goed af. Het is mogelijk dat zich hier Middeleeuwse of andere bewoningssporen in de ondergrond bevinden.

Er is derhalve geadviseerd om de bouwwerkzaamheden op locatie 1 archeologisch te begeleiden.

Op locatie 2 zijn de verwachte beekafzettingen aangetroffen. Het is aannemelijk dat ook in vroegere tijden op deze plaats geen bewoning heeft plaats gevonden. Wij adviseren daarom om locatie 2 vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

PERIODE

TIJD IN JAREN

Nieuwe tijd	1500	na Chr.	-	heden
Late-Middeleeuwen	1050	na Chr.	-	1500 na Chr.
Vroege-Middeleeuwen	450	na Chr.	-	1050 na Chr.
Romeinse tijd	12	voor Chr.	-	450 na Chr.
IJzertijd	800	voor Chr.	-	12 voor Chr.
Bronstijd	2000	voor Chr.	-	800 voor Chr.
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5300	voor Chr.	-	2000 voor Chr.
Mesolithicum (Midden Steentijd)	8800	voor Chr.	-	4900 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd)	300.000	voor Chr.	-	8800 voor Chr.

1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Barneveld heeft ADC ArcheoProjecten een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd voor het plangebied Barneveld Zuid-Oost in de gemeente Barneveld (afb.1). In het plangebied is nieuwbouw gepland. Het onderzoek was noodzakelijk om te bepalen of bij de bouwactiviteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Uit het eerder uitgevoerde bureauonderzoek is een gedetailleerd beeld verkregen over de archeologische verwachting in het gehele plangebied.¹ Tijdens het inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen zijn toen drie deelgebieden onderzocht.²

Het zuidelijk deel van gebied 1 en het westelijk deel van gebied 2 konden in die tijd niet worden onderzocht.

Dit rapport geeft de resultaten van het onderzoek in deze ontbrekende locaties nadat het alsnog kon worden uitgevoerd. Locatie 1 is het zuidelijk deel van gebied 1 en locatie 2 is het westelijk deel van gebied 2.

Beide locaties zijn in gebruik als grasland en hebben een oppervlakte van respectievelijk ca. 3,7 ha en ca. 8,8 ha.

Voor dit onderzoek is geen Programma van Eisen geschreven, maar het Plan van Aanpak fungeert als zodanig.

Het booronderzoek vond plaats op 15 en 16 februari 2005. Aan het onderzoek hebben meegewerkt: R. van Lil (fysisch geograaf), G. Sophie (archeoloog), L. Smit (fysisch geograaf) en E. Lohof (senior archeoloog).

2 Inventariserend Veldonderzoek

2.1 Methoden

Methoden toegepast bij het Inventariserend Veldonderzoek zijn conform de KNA, versie 2.1, 2004.

¹ Brokke, 2004.

² Van Riessen, 2004.

Oppervlaktekartering

Het terrein is niet onderzocht door middel van een veldkartering. Beide locaties zijn in gebruik als grasland, hierdoor is er geen zicht op eventuele vondsten aan het oppervlak.

Boringen

In het plangebied zijn boringen uitgevoerd met als doel het vaststellen van de aan- of afwezigheid van archeologische indicatoren, de mate van verstoring en de bodemopbouw. Archeologische indicatoren zijn bijvoorbeeld fragmenten aardewerk, houtskool, verbrande klei, (on)verbrand bot en andere insluitsels die van nature niet in de bodem voorkomen. Daarnaast kunnen bodemverkleuringen, bijvoorbeeld veroorzaakt door fosfaatverbindingen, een indicatie vormen voor bewoning in het verleden.

De 28 boringen op locatie 1 zijn geplaatst in een grid bestaande uit parallelle raaien met een afstand van 40 m. Binnen een raai zijn de boringen geplaatst om de 40 m. De boringen zijn zodanig geplaatst dat zij verspringen ten opzichte van die in de aangrenzende raai en zijn uitgevoerd met een 12 cm edelmanboor. De boringen zijn gezet tot 25 cm in de ongestoorde ondergrond. De maximale boordiepte was 1,20 m. Op locatie 2 zijn 10 boringen gezet met een 7 cm edelmanboor. De boringen op deze locatie waren gezet om het vermoeden te testen dat hier beekafzettingen aanwezig zijn.

De bodemtextuur en archeologische indicatoren zijn beschreven volgens SBB 5.1 van het NITG-TNO waarin ondermeer de standaard classificatie van bodemonsters volgens NEN5104 wordt gehanteerd. De X- en Y-coördinaten zijn bepaald ingemeten met een GPS met een nauwkeurigheid van 2 m. De hoogte van het maaiveld ter plaatse van de boringen is bepaald aan de hand van een gedigitaliseerde hoogtekartaal met schaal 1 : 25.000.

2.2 Resultaten

Booronderzoek

Locatie 1

De locatie van de boringen is weergegeven in afb. 1. De bovengrond bestaat uit humeus donker grijsbruin kalkloos matig fijn, zwak tot matig siltig zand. Dit is de A-horizont en deze laag heeft een dikte van 35-70 cm. Onder deze bovenlaag is in de

noordwestelijke boringen (boring 22-36) een donkerbruine humeuze kalkloze, matig tot sterk siltige zandlaag aangetroffen met een dikte van 10-30 cm. Dit is eveneens een A-horizont. In alle boringen volgt onder de (onderste) A-horizont de C-horizont bestaande uit geel tot geelgrijs kalkoos zwak tot uiterst siltig zand. In dit materiaal komen erg veel ijzer- en mangaanconcreties voor. Tussen de A- en de C-horizont komt in een aantal boringen een overgangszone voor.

In de boringen 12 en 36 zijn bij het zeven kleine stukjes aardewerk aangetroffen, op een diepte van 40-95 cm. Dit is globaal de diepte van de onderkant van de aangetroffen in de basis van de onderste A-horizont en de top van het onderliggende gele zand. Deze archeologische indicatoren zijn beschreven in tabel 1.

Locatie 2

De locatie van de boringen is weergegeven in afb. 1. De humeuze donker grijsbruine bovengrond bestaat uit kalkloos matig fijn, zwak tot matig siltig zand en heeft een dikte van 25-40 cm. Dit is de A-horizont. Hier direct onder bevindt zich geel kalkloos matig fijn tot matig grof, zwak siltig zand met een licht grindige bijmenging. Dit is de C-horizont. In een tweetal boringen is er een overgangszone waargenomen tussen de twee horizonten. Deze zone is rommelig en gevlekt.

2.3 Interpretatie

Locatie 1

Volgens de geomorfologische kaart is de locatie gelegen op een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden.³ De bodemkaart laat zien dat op deze locatie een hoge zwarte enkeerdgrond aanwezig is.⁴ De onderste A-horizont is mogelijk een oude akkerlaag, zoals die ook is aangetroffen in het noordelijk deel van plangebied 1.⁵ De twee A-horizonten tesamen worden ook wel een esdek genoemd. De vele ijzer- en mangaanconcreties zoals die voorkomen in de C-horizont duiden op het optreden van kwel. Dit is te verklaren door de aanwezigheid van de Barneveldse Beek als oostelijke begrenzing van deze locatie. Ten oosten van de beek komen

beekeerdgronden voor. Locatie 1 ligt eigenlijk in een overgangsgebied. Dit verklaart waarschijnlijk het ontbreken van een bodemvorming onder het esdek. Het bodemprofiel op locatie 1 is derhalve intact. De aangetroffen scherven aardewerk dateren uit de 16^e – 19^e eeuw en komen uit het esdek. Door bemesting met mest en afval zijn de scherven op het land terecht gekomen.

Locatie 2

Deze locatie is volgens de geomorfologische kaart deels gelegen in een dalvormige laagte zonder veen en deels in een vlakte met ten dele verspoelde dekzanden.⁶ Op de bodemkaart is te zien locatie 2 geheel gelegen is in het gebied van de beekeerdgronden.⁷ De grovere textuur zoals die is aangetroffen in de boringen onderbouwen het vermoeden van de aanwezigheid van beekafzettingen.

3 Conclusies en aanbevelingen

Locatie 1

Voor deze locatie is uit het bureauonderzoek een hoge archeologisch verwachting naar voren gekomen.⁸ Dit was op basis van de aanwezigheid van hoge zwarte enkeerdgronden. Uit het booronderzoek is gebleken dat in het noordwestelijke deel een oude akkerlaag in de bodem aanwezig is. Hier zijn in de boringen 12 en 36 scherfjes uit de Nieuwe tijd gevonden. Dit is in de nabijheid van de huidige boerderij. Het is mogelijk dat op die plaats al sinds de Middeleeuwen een boerderij heeft gestaan. Het esdek met aan de basis de oude akkerlaag dekt het onderliggende materiaal goed af en beschermt het tegen beschadiging door bijvoorbeeld ploegen. Het is niet uit te sluiten dat zich onder de es Middeleeuwse of prehistorische resten bevinden.

Wij adviseren daarom om de bouwwerkzaamheden archeologisch te laten begeleiden. Dit betekent dat indien bij de civiele werkzaamheden toch vondsten of archeologische sporen worden aangetroffen, deze worden geregistreerd en, in zover de werkzaamheden dat toelaten, worden gedocumenteerd.

³ Geomorfologische kaart 1:50.000 blad 32.

⁴ Bodemkaart 1: 50.000 blad 32 oost.

⁵ Van Riessen, 2004.

⁶ Geomorfologische kaart 1:50.000 blad 32.

⁷ Bodemkaart 1: 50.000 blad 32 oost.

⁸ Brokke, 2004.

Locatie 2

De boringen op deze locatie zijn gezet om het vermoeden dat hier beekafzettingen in de ondergrond aanwezig zouden zijn te testen. Dit vermoeden is met dit booronderzoek bevestigd. Uit het bureauonderzoek kwam naar voren dat het westelijk deel van plangebied 2, de huidige locatie 2, een middelhoge archeologische verwachting had.⁹ Bij het inventariserend veldonderzoek van het oostelijk deel van plangebied 2 kwam vast te staan dat de aanwezigheid van de beekafzettingen een reden was om aan te nemen dat er hier geen bewoning heeft plaatsgevonden.¹⁰ Nu met dit onderzoek vast is komen te staan dat op locatie 2 eveneens beekafzettingen voorkomen is het aannemelijk dat er ook op deze locatie geen bewoning in vroegere tijden heeft plaats gevonden. Wij adviseren daarom om locatie 2 vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Het verdient verder de aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij het bevoegd gezag, zoals aangegeven in de Monumentenwet 1988, artikel 47, lid 1.

Lijst van afbeeldingen en tabellen

Afb. 1 Locatie van de boringen.

Tabel 1 Archeologische indicatoren en vondsten.

Literatuur

Bodemkaart van Nederland 1: 50.000, 1997: *Blad 32 Oost, DLO-Staring Centrum, Wageningen.*

Bosch, J.A.H., 2000: *Standaard Boor Beschrijvingsmethode, Versie 5.1.* (NITG rapport, 00-141-A).

Brokke, A.J., 2004: *Barneveld Plangebied Zuid-Oost, bureauonderzoek, ADC-archeoprojecten rapport 244, Amersfoort.*

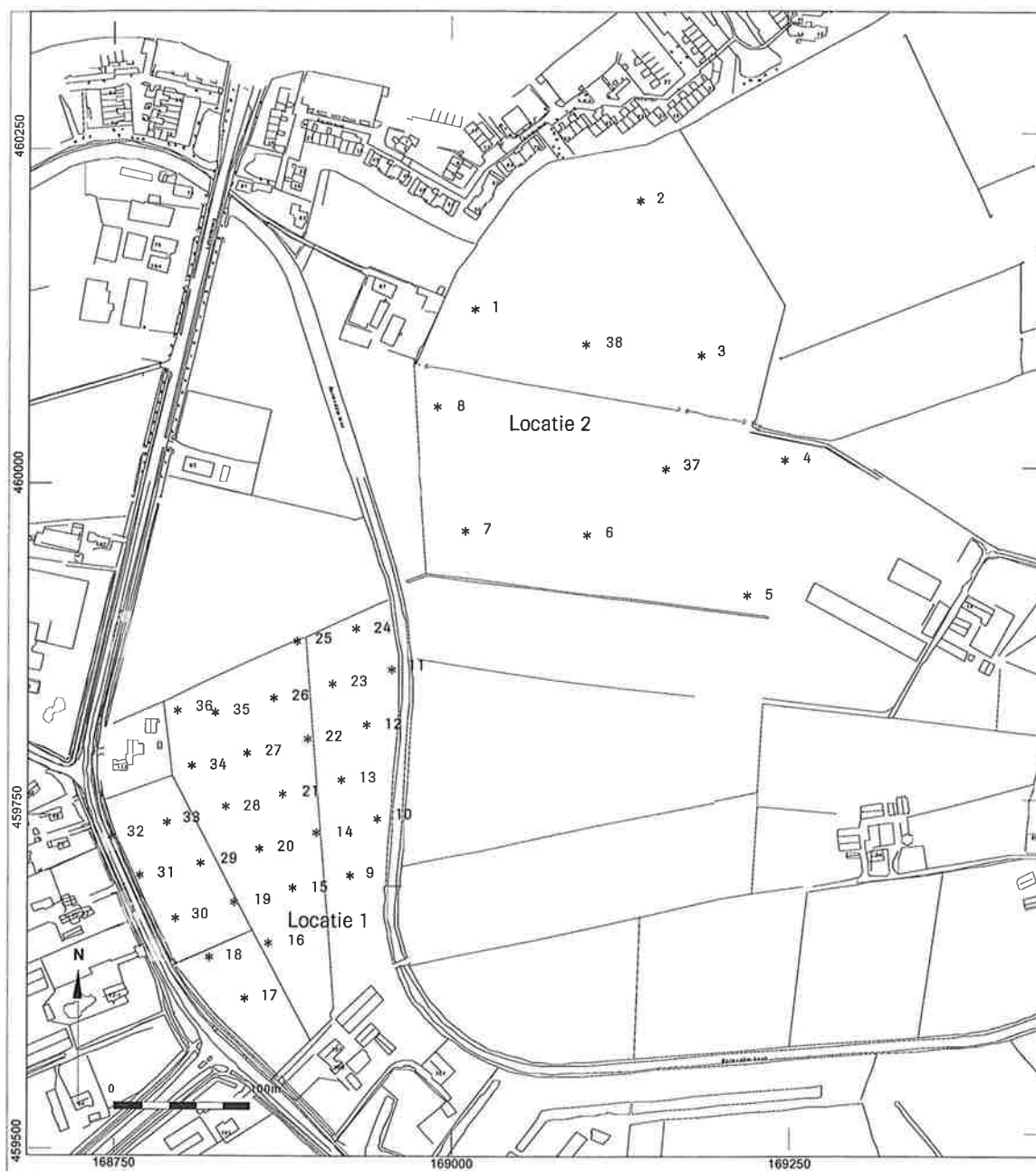
Geomorfologische kaart van Nederland 1: 50.000, 1982: *Blad 32, Stichting voor Bodemkartering, Wageningen, Rijks Geologische Dienst, Haarlem.*

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989: *Geotechniek: classificatie van onverharde grondmonsters. NEN 5104. Delft.*

Riessen, M. van, 2004: *Plangebied Barneveld Zuidoost IVO-2, ADC-archeoprojecten rapport 293, Amersfoort.*

⁹ Brokke, 2004.

¹⁰ Van Riessen, 2004.

Afb.1 Locatie van de boringen.

Oorsprong	Vondstnummer	Diepte cm-mv	x (mRD)	y (mRD)	Omschrijving	Datering
Boring 12	Geen	40 tot 95	168942	459816	Roodbakkend aardewerk	1500-1700
Boring 36	Geen	50 tot 70	168802	459829	Industrieel wit	1850-1900

Tabel 1. Archeologische indicatoren en vondsten (determinatie door S. Ostkamp).